

ऊर्ध्वदेहात् देहनाशादूर्ध्वमपि आत्मास्तीत्येकेवदन्तीति संबंधः नैतदिति लोकायताः सर्वसंशयितमिति स्याद्वादिनः सप्तमंगीनयज्ञाः निःसंशयमिति प्रातिस्विकं सर्वैर्तिकाः ॥ २ ॥ अनित्यं सर्वं सृष्टिप्रलययुक्तमिति तार्किकादयः नित्यं प्रवाहं नित्यमिति मीमांसकाः नास्तीति शून्यवादिनः अस्ति परंतु क्षणिकमिति सौगताः एकरूपं विज्ञानमेव द्विधा इदमर्थाकारमहमर्थाकारमिति योगाचाराः व्यामिश्रं भिन्नमभिन्नं चेत्युल्लोमाः ॥ ३ ॥ एके ब्रह्मज्ञाः शास्त्रज्ञाः तत्त्वदर्शिनोऽपरोक्षज्ञानं वतः ब्राह्मणास्तु ब्रह्मैवैकमस्तीति मन्यन्ते सगुणोपासकाः पृथक् असाधारणानि कर्माण्येव कारणानीत्यन्ये मीमांसकाः बहुत्वमपि कारणानां प्राहुः परमाणुवादिनः ॥ ४ ॥ देशकालाविति ज्योतिर्विदः एतद्दृश्यं सर्वकालत्रयेऽपि नास्ति त्वमराज्यवच्चिद्विलासमात्रमिति वदन्ताः ॥ ५ ॥ अस्नानं नैष्ठिकब्रह्मचर्यं स्नानं गार्हस्थ्यं ॥ ६ ॥ ७ ॥ साधनं ध्यानादिकमु

ऊर्ध्वदेहाद्वदन्त्येके नैतदस्तीति चापरे ॥ केचित्संशयितं सर्वं निःसंशयमथापरे ॥ २ ॥ अनित्यं नित्यमित्येके नास्त्यस्तीत्यपि चापरे ॥ एकरूपं द्विधेत्येके व्यामिश्रमिति चापरे ॥ ३ ॥ मन्यन्ते ब्राह्मणा एव ब्रह्मज्ञास्तत्त्वदर्शिनः ॥ एकमेके पृथक्कान्ये बहुत्वमिति चापरे ॥ ४ ॥ देशकालावुभौ केचिन्नैतदस्तीति चापरे ॥ जटाजिनधराश्चान्ये मुंडाः केचिदसंवृताः ॥ ५ ॥ अस्नानं केचिदिच्छन्ति स्नानमप्यपरे जनाः ॥ मन्यन्ते ब्राह्मणा देवा ब्रह्मज्ञास्तत्त्वदर्शिनः ॥ ६ ॥ आहारं केचिदिच्छन्ति केचिच्चानशनेरताः ॥ कर्म केचित्प्रशंसन्ति प्रशान्तिं चापरे जनाः ॥ ७ ॥ केचिन्मोक्षं प्रशंसन्ति केचिद्भोगान् पृथग्विधान् ॥ धनानि केचिदिच्छन्ति निर्धनत्वमथापरे ॥ उपास्यसाधनत्वे के नैतदस्तीति चापरे ॥ ८ ॥ अहिंसानिरताश्चान्ये केचिद्विंसापरायणाः ॥ पुण्येन यशसा चान्ये नैतदस्तीति चापरे ॥ ९ ॥ सद्भावनिरताश्चान्ये केचित्संशयिते स्थिताः ॥ दुःखादन्ये सुखादन्ये ध्यानमित्यपरे जनाः ॥ १० ॥ यज्ञमित्यपरे विप्राः प्रदानमिति चापरे ॥ तपस्त्वन्ये प्रशंसन्ति स्वाध्यायमपरे जनाः ॥ ११ ॥ ज्ञानं संन्यासमित्येके स्वभावं भूतचित्तकाः ॥ सर्वमेके प्रशंसन्ति न सर्वमिति चापरे ॥ १२ ॥ एवं व्युत्थापिते धर्मे बहुधा विप्रबोधिते ॥ निश्चयं नाधिगच्छामः समूढाः सुरसत्तम ॥ १३ ॥ इदं श्रेय इदं श्रेय इत्येवं व्युत्थितो जनः ॥ यो हियस्मिन् रतो धर्मे स तं पूजयते सदा ॥ १४ ॥ तेन नोऽविहिता प्रज्ञा मनश्च बहुलीकृतं ॥ एतदा स्यात्तमिच्छामः श्रेयः किमिति सत्तम ॥ १५ ॥ अतः परंतु यद्दुःखं तद्भवान्वक्तुमर्हति ॥ सत्त्वक्षेत्रज्ञयोश्चापि संबंधः केन हेतुना ॥ १६ ॥

पांस्यकृत्वापि नैतदस्तीति पश्चात्सर्वमपवदन्ति तथा च श्रुतिः न निर्रोधो न चोत्पत्तिर्न बद्धो न च साधकः न मुमुक्षुर्न वै मुक्त इत्येषा परमार्थेति ॥ ८ ॥ पुण्येन पुण्यार्थमेव यते तेत्यन्ये एतत्पुण्यं नास्त्येवेत्यन्ये लोकायताः ॥ ९ ॥ संशयिते कृतमस्ति न वेति संदिग्धे पथि दुःखात् दुःखनिवृत्त्यर्थं सुखात् सुखप्राप्त्यर्थं ध्यानं कर्त्तव्यं निष्काममेवेत्यपरे ॥ १० ॥ ११ ॥ ज्ञानं संन्यासं संन्यासैकप्राप्यं भूतचित्तकाः वस्तुतत्त्वविचारकाः स्वभावं साधनपौष्कल्यं साधनपौष्कल्यत्वाभावादेव ज्ञानमुत्पद्यते आश्रमांतरेऽपि संन्यासमात्रेणेत्याहुः ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ अविहिता अशिक्षिता आख्यातं त्वयेति शेषः ॥ १५ ॥ मुख्यं प्रवक्ष्यामि अतः चरयति ॥ १६ ॥